

Wetenschap&Onderzoek

Waar je woont bepaalt hoeveel financiële steun je krijgt voor sport en zwemles

Sport- en zwemregelingen voor mensen met een laag inkomen zijn er bijna overal in Nederland, maar de voorwaarden en bedragen lopen sterk uiteen. Hoeveel financiële steun je krijgt voor sport en zwemles, hangt dus af van waar je woont. Hoe komt dat? Waar zitten die verschillen precies in? En wat kunnen we hier landelijk en lokaal aan doen?

DOOR RENÉE HOOGENDIJK EN MIRJAM STUIJ

De financiële toegankelijkheid van sport en zwemles is een van de aandachtspunten van het (landelijke) sportbeleid. Een manier om die te vergroten, is met regelingen voor mensen met een laag inkomen. Deze regelingen vergoeden (een deel van) de kosten.

In een uitgebreid en gedetailleerd onderzoek naar deze regelingen zagen wij, onderzoekers van het Mulier Instituut, grote verschillen tussen gemeenten. Bijvoorbeeld in wat ze vergoeden en wie de regeling kan aanvragen. Daarnaast is online-informatie over deze regelingen via gemeentewebsites vaak lastig te vinden en te begrijpen. In dit artikel bespreken we de belangrijkste bevindingen en gaan we in op wat overheden hier landelijk en lokaal van kunnen leren.

We zochten en analyseerden online-informatie over sport- en zwemlesregelingen in een derde van alle Nederlandse gemeenten. Daarnaast hebben we onder andere een vragenlijst uitgezet onder lokale beleidsmedewerkers sport.

Voorbeeld

Een gezin met een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum heeft een kind van twaalf jaar dat wil sporten. In de ene gemeente kan het gezin de kosten van sport voor het kind tot 225 euro per jaar vergoed krijgen. In een nabijgelegen gemeente krijgt een vergelijkbaar gezin 500 euro per jaar vergoed.

Bijna alle gemeenten hebben regelingen

Het goede nieuws is dat vrijwel alle onderzochte gemeenten een regeling voor sportdeelname hebben. Zowel voor jeugd (99%) als voor volwassenen (96%), en meestal voor inwoners van alle leeftijden of vanaf vier jaar oud. Ook vonden we in vrijwel alle gemeenten informatie over een zwemlesregeling voor jeugd, in ieder geval vanaf zes jaar (96%). Dat laat zien dat de ongelijkheid tussen gemeenten maar zeer beperkt zit in de aan- of afwezigheid van regelingen en voor welke leeftijdsgroepen deze zijn.

Verschillen in vergoedingen

Het minder goede nieuws is dat we grote verschillen tussen gemeenten vonden in de hoogte van de vergoedingen en de inkomenscriteria die zij hanteren.

De vergoedingen voor sportdeelname bij jeugd bijvoorbeeld lopen uiteen van de kosten van de hele contributie tot een maximumbedrag per jaar, al dan niet voor meerdere activiteiten. Die maximumbedragen variëren per regeling; bij ongeveer de helft ligt dit tussen 150 en 300 euro per jaar. Veelvoorkomende bijdragen voor sportdeelname van jeugd zijn 225 euro (22x), 300 euro (18x) en 500 euro (10x).

Er zijn regelingen waarbij sport altijd kan, maar ook regelingen waarbij een aanvrager moet kiezen tussen sport en een andere activiteit. Dit alles maakt uit voor de keuze voor sport én voor welke sport, omdat die in kosten variëren.

Verschillen in inkomenscriteria

Wat inkomenscriteria betreft geldt bij drie kwart van de regelingen voor sportdeelname van jeugd een percentage

Als we sport en zwemles echt voor iedereen toegankelijk willen maken, moeten de ondersteuningsregelingen meer vergelijkbaar en beter te vinden en te begrijpen zijn

van het sociaal minimum. Dit is meestal 120 procent (40% van de regelingen) of 130 procent (23% van de regelingen). Zes procent van de regelingen is voor mensen met een inkomen tot 110 procent van het sociaal minimum. En bij vier procent is dat een ander percentage, namelijk 140 of 150 procent.

Bij twee op de vijf regelingen (21%) staat niet precies welk inkomen je moet hebben om in aanmerking te komen. Er staat alleen dat de regeling is voor mensen met een "laag of onvoldoende inkomen" of iets vergelijkbaars.

Zorg voor meer uniformiteit

Door de variaties in vergoedingen en inkomenscriteria verschilt de ondersteuning die inwoners kunnen krijgen sterk per gemeente. Hoewel er bijna overal regelingen zijn, bepaalt de lokale invulling hoe toegankelijk sport en zwemles daadwerkelijk zijn. Dit roept de vraag op of kinderen en volwassenen met een laag inkomen overal evenveel kans hebben om te sporten.

Op landelijk niveau zou de overheid kunnen aansturen op meer uniforme inkomenscriteria voor sport- en zwemles-

regelingen, om variaties tussen gemeenten te verminderen. Lokaal kan gezorgd worden voor een goede verbinding met andere regelingen voor inkomensondersteuning om versnippering (van informatie) tegen te gaan. En door ervaringen van inwoners mee te nemen.

Informatie niet altijd goed vindbaar en begrijpelijk

Hoewel de meeste gemeenten regelingen voor sport- en zwemles hebben, blijkt de online-informatie hierover vaak niet eenvoudig te vinden of te begrijpen. In veel gemeenten vonden we één of meerdere knelpunten op dit gebied. Bij de vindbaarheid van informatie gaat het dan om:

- algemene informatie over inkomensondersteuning is op de gemeentewebsite lastig te vinden;
- de overzichtspagina's bevatten heel veel informatie over regelingen en organisaties;
- sport en zwemles staan niet genoemd in een overzicht met regelingen in de gemeente;
- de informatie over sport- en zwemlesregelingen is heel beknopt, moeilijk te vinden of alleen (toevallig) via een site

HET GOEDE NIEUWS IS DAT VRIJWEL ALLE ONDERZOCHE GEMEENTEN EEN REGELING VOOR SPORTDEELNAME HEBBEN. IN AMERSFOORT ATTENDEREN ZE INWONERS VIA OFFLINECOMMUNICATIE OP MOGELIJKE REGELINGEN.

van een andere gemeente of door gegevens over inkomens en samenstelling van het huishouden in te vullen.

Bij de begrijpelijkheid van de informatie gaat het om:

- er staat een veelheid aan namen en organisaties (door elkaar) in de tekst;
- de informatie over een regeling is tegenstrijdig;
- de tekst is erg juridisch of streng van toon, voor verschillende soorten publiek of gedateerd;
- de inkomenseisen of de (wijze van) vergoeding zijn onduidelijk beschreven.

Veel informatie lijkt vooral vanuit de aanbiederskant (gemeenten, betrokken organisaties) beschreven en ingedeeld, en minder vanuit inwoners die mogelijk gebruikmaken van de regelingen. Dit maakt het voor inwoners lastiger om de juiste regeling te vinden. Dit beperkt de

toegankelijkheid van de sport- en zwemlesregelingen. En creëert onduidelijkheid over wie in aanmerking komt en hoe het proces precies werkt.

Maak informatie eenduidig en vindbaar

Op landelijk niveau zou er meer eenduidigheid kunnen komen in de informatievoorziening over sport- en zwemlesregelingen. Bijvoorbeeld door een standaard te formuleren voor de presentatie van regelingen, zodat deze makkelijker te vinden en te begrijpen zijn.

Op lokaal niveau is het belangrijk dat informatie over deze regelingen eenvoudiger te vinden en beter te begrijpen is. Gemeenten kunnen zorgen dat inwoners via de ene regeling ook de andere regeling vinden. En ze kunnen ervoor zorgen dat de informatie duidelijk en toegankelijk is, zonder jargon of onduidelijke inkomenscriteria.

Het is daarbij zinvol dat gemeenten hun eigen website kritisch beoordelen. En de informatie laten checken door experts, zoals ervaringsdeskundigen via Sterker uit Armoede of Stichting ABC. Ook kunnen ze meer aandacht besteden aan het actualiseren van informatie en het vereenvoudigen van aanvraagprocedures.

Wie is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van sport en zwemles?

Het onderzoek laat zien dat het geheel aan sport- en zwemlesregelingen complex is. Er zijn verschillende werkwijzen, partijen, beleidsdomeinen en uitvoeringsorganisaties bij betrokken. De vraag is wie er lokaal voor de vormgeving van sport- en zwemlesregelingen verantwoordelijk is en kan zijn - in het geheel van de inkomensondersteuning voor mensen met geldzorgen.

Hoewel het belang van deze regelingen vaak vanuit sportbeleid wordt benadrukt, vallen ze (financieel) lokaal meestal onder armoedebeleid of het sociaal domein. Hier zit een spanningsveld onder: het gaat enerzijds om sportstimulering en anderzijds om inkomensondersteuning. Beleidsmedewerkers sport hebben kennis van sportdeelname, maar zijn vaak afhankelijk van collega's uit andere domeinen voor financiering en uitvoering.

Hierdoor ontbreekt soms overzicht over bestaande regelingen. Het verschilt per gemeente hoe goed de afstemming tussen domeinen verloopt, onder andere door budget, grootte en expertise.

De impact van beleidskeuzes

Landelijk leidt de manier waarop het beleid is ingericht tot grote lokale verschillen in sport- en zwemlesregelingen, doordat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de uitvoering. Dit maakt het organiseren van deze regelingen complex, omdat meerdere beleidsdomeinen, zoals armoede en sport, hierin samenkomen. Dit roept de vraag op of dit beste manier is om sport en zwemles voor iedereen toegankelijk te maken.

Lokaal is het belangrijk om vanuit het perspectief van inwoners te kijken: hoe vindbaar en begrijpelijk is de informatie? Zorg daarnaast voor duidelijke verantwoordelijkheden binnen de gemeente, zowel voor de informatievoorziening als voor de invulling van de regelingen. Betrek hierbij mensen met kennis en ervaring, zodat de regelingen beter aansluiten op de praktijk.

Kortom: als we sport en zwemles echt voor iedereen toegankelijk willen maken, moeten we ervoor zorgen dat de ondersteuningsregelingen meer vergelijkbaar en beter te vinden en te begrijpen zijn. Zodat waar je woont niet meer bepaalt of je kind mee kan doen.

Renée Hoogendijk en Mirjam Stuij zijn onderzoekers bij het Mulier Instituut. Hun onderzoekswerk is onder meer gericht op diversiteit en inclusie in sport. Het rapport *Sport- en zwemlesregelingen voor mensen met een laag inkomen: onderzoek naar lokale aanwezigheid en aanvragen* is te downloaden via de website van het Mulier Instituut.